

Mesterul Manole - Caracterizare Bogumil

Eugen Todoran observa ca element specific al teatrului lui Blaga " de personalizarea personajelor si inlocuirea lor cu simboluri in actiune, ele nefiind astfel fiinte determinate de un anume timp si loc cat energii dezlantuite in conflicte cu idei- forta". Un asemenea personaj este si calugarul Bogumil, erou simbolic prin chiar numele sau provenind de la bogamilism, termen care desemneaza o doctrina religioasa originara din Asia Mica, conform careia omul are o structura dulala, fiinta sa trupeasca fiind produsul fortelor negative, ale Satanei, in timp ce fiinta spirituala este produsul lui Dumnezeu.

Personajul nu-si gaseste corespondent in vreo alta prelucrare a mitulei esteic, prezenta lui fiind mai degraba un semn al unitatii in plan ideatic al operei lui Blaga, conceptia bogomilista aparand printre altele si in 2 texte poetice: Paxmagna si Lumina riului.

Bogumil este un personaj episodic prezent in scena in momente cheie ale evolutiei lui Manole. De la bun inceput el este prezentat ca un calugar "care-si are un drum de la acre nu se mai abate". Prima sa replica este o imperativa interdictie adresata lui Manole "nu mai masura". Recunoastem aici o parafraza a indemnului biblic. Pentru Bogumil a masura, a cerceta, a socoti este deci o cale gresit aleasa de mester pentru rezolvarea dramei sale. Rezolvarea acesteia este dincolo de oricare calcule matematice pe care le-ar putea face mintea omeneasca, ba mai mult chiar, "numarul stapaneste numai in iad si orice numar pare o iscalitura schimonosita de drac". Calculul este "un joc necurat".

Bogumil este acela care descifreaza semnele unui univers in agonie, cuprins parca de "boala caderii", el descrie atmosfera apocaliptica, atat de familiara expresionistilor: "In sat copii nu mai cresc si tatal femeii nu mai da lapte". Blestemul prabusirii pare a cuprinde dintr-o data intreg universul, si privita din acest unghi incercarea lui Manole de a construi biserica echivaleaza cu o incercare de a reechilibra universul (orice biserica fiind ea insasi un univers dupa Mircea Eliade), de a reinstaura, deci, ordinea. Mesterul nu poate accepta calea pe care i-o sugereaza Bogumil, jertfa umana careia nu-i intelege sensul, desi calugarul i-l descifreaza : "Sufletul iese din trupul harsit viermilor albi si parosi si intra invingator in trupul bisericii harasit vejniecei". Sensul tainic al acestei jertfe nu incapa in calcule matematice, jertfa trebuie traita pentru a putea fi patrunsa. Omul e supus limitelor, sugereaza calugarul, el nu poate intelege doar prin apelul la ratiune tainele universului astfel spus "cunoasterea paradisiaca" nu este totala: "Crezi tu oare ca masori inaltimele si adancimile sortii cu plumbul atarnat de sfoara?"

In sufletul lui Bogumil nu exista nici o indoiala ca doar jertfa ar putea asigura trainicia zidurilor: "In nicio vorba de a mea nu vei gasi nici o urma de intrebare". El stie ca " bunul Dumnezeu si crancenul Satana ii sunt frati, ca unul slujeste celuilalt".

Personajul e deci un simbol, o voce a Inaltului care apare in momentele de maxima tensiune ale dramei, servind sugerari conflictului interior al creatorului de frumos.